

Teljesítménykényszer

Felnőttek között mindennapos a jelenség. Azt lehet mondani, hogy természetes és elvárt a környezettől. Beépítettnek, velünk születettnek tűnik a dolog, annyira belenövünk. Gyermekeknél azonban már bántja a szememet, mikor felhőtlen, boldog gyermekkor megélése helyett a szorongást, az akarást, a törtetést látom ahelyett, hogy a világot befogadni és az arra boldogan rácsodálkozni kész tágra nyitott szemeket látnám. Ijesztő, hogy abban a korban, amikor végtelen türelemmel, ráérősséggel, belefeledkezve kellene elmerülni a világ csodáiba, mint például vándorló hangyák menetszlopának vagy egy bábból kikelő lepke átfarmálódásának szentelve órákat. Ehelyett roppant sok teendőjük akad, rohannak, mint a szülők, iparkodnak, célkitűzéseik vannak, melyek mellett már a világ megfigyelésére sem érnek rá, de ha igen, akkor körülbelül úgy, hogy: jó, látom, és rohannak tovább.

Felnőtteknél is egy felületes, tartalmatlan, mégis agyonzsúfolt életet ajándékozik ez az igyekezet, de egy gyermeknél még rémisztőbb.

Sok szülő meglepődik, hogy honnan jön gyermekébe ez a látszatra is fárasztó kényszer. Egyik szemük nevet, mert lám, a gyermeket nem kell noszogatni, előzgeti kortársait mindenben, nem is jöhet szóba, hogy valamiben átlagos legyen. Ha igen, akkor az világ fájdalmát hozza el számukra.

A szülők látszólag nem nevelik ezt a gyerekeket, mert nem hajtják őket, de olyan mintát nyújtanak, ami erősebb, mint a nevelő szó. Hiszen ezeknek a szülőknek csak a 100 % az elfogadható, legyen az igényekről vagy éppen saját maguk munkája, teljesítménye, minden mozdulatuk arról szól, hogy csak a tökéletes a megfelelő. A gyermekeknek is ilyen lesz az igénye az élettel szemben. Korai boldogtalanságot örökölnék, mert mindig látnak többet és jobbat, mint amijük van, amit teljesíteni tudnak. Óhatatlanul kialakul az a világlátás, hogy mit nem értem még el, miben szenvedek még hiányt? Ezek mellett az összes létező és megszerzett javak, dolgok, akár csak az egészség vagy szeretteik elértéktelenednek, háttérbe szorulnak a vágyakhoz képest. Büszkén mondják is felnőttek, hogy az a legfontosabb, amiben éppen hiányt szenvednek. Ez milyen magától értetődőnek tűnik, de egyben titka is garantált boldogtalanságuknak, hiszen ezzel bebetonozzák életükbe azt a feszültséget, hogy sosem lehetnek birtokában a legfontosabb dolgoknak. De könnyen belátható, hogy ez milyen fals világkép. A pusztán létünk, ami még mindig nem a legfontosabb (szerintem), de még anélkül is értelmezhetetlen rengeteg dolog, aminek a hiányától szorongunk és amelyeket többre tartunk. Milyen jövőt is várhatnánk így?

Visszatérve a teljesítménykényszerhez, magunkat és egymást sanyargatjuk ezzel, gondolván, hogy teljesítményünkön múlik a boldogulásunk, a sikerünk, a világ sorsa. A nagy rohanásban nem ismernek fel sok világrengető jelenséget. Például, a világot nem feltétlenül megváltoztatni, leigázni, megszerezni kell, hanem beleilleszkedni. Szinte hallom a felháborodást, amitől pontosítanom kell. Látjuk azt a világot, amibe nekünk bele kell illeszkedni? A mókuserékben szaladók világa lenne az a világ? Meg tudjuk látni a világban azt a rendet, amibe érdemes beleilleszkedni vagy elfogadjuk a világ által ránk tukmált rendet?

A választáshoz igen nagy bátorságra van szükség és nagyon önálló gondolkodásra, hiszen az elágazásnál olyan irányba kell fordulnunk, ahova kevesen indulnak, míg széles tömegek mennek a másik irányba. Kérdés az, hogy észre vesszük a tömegek boldogtalanságát, idegességét és elkeseredett kitarását, mikor életük végéig sem jönnek rá, hogy rossz az az irány, mert olyan délibáb

célokkal kecsegtet, amelyek elérhetetlenek. Ezt elég bátran ki merem jelenteni, hiszen a világi célok közelébe férközött keveseken sem látom azt a boldogságot, békét, amit tudnék irigyelni.

És az is hozzátartozik, hogy a kevéssé járt ösvény felé fordulókat meg is bélyegzik, meg is csúfolják, bolondnak nézik. Ez önmagában nem garancia, hogy jó útra lépünk, de ne felejtjük el, hogy Jézus figyelmeztetett, mindazokra a világi ítélezésekre számíthatnak követői, amelyeknek Ő is részese volt.

Az útelágazás eléggé látványos. Az egyik az egyént helyezi középpontba. Én vagyok a világon a legfontosabb, hiszen az én életemről van szó, amiből csak egy van és abban el kell érjek minden földi javat és boldogságot, amit a világ istenít, amire nevelnek, hogy kell egy autó, kell egy ház, kell egy beosztás, diploma, javak, dicsőség, egészség, jólét... A család már nem feltétlenül kerül e listára, ami jelzi, hogy a bakancslistákról eltűnedeznek a valóban fontos dolgok, amelyek valódi boldogságot, teljességet adnának. A modern kor hosszú és egyre hitványabb listát sorol a „jólét” követelményei közé, nem lehet elég korán kezdeni a begyűjtésüket.

A másik út maga a fantasztikum világa, ahol nem az az elsődleges, hogy mit szerezzünk meg, hanem, hogy miként illeszkedjünk be a világ valódi rendjébe, amit sokan még csak nem is sejtene. Ami pedig önmagában különösebb anyagi és tárgyi feltételek nélkül is képes szolgáltatni tartós boldogságot és békét. Ebbe a rendbe való illeszkedés, sőt, annak szolgálata kárpótol mindazért, amiről „lemondunk”, de kiderülhet, hogy lemondásunk nem jelenti azt, hogy nélkülözni kellene feltétlenül, de éppen olyan dolgokban részesülhetünk, ami sokkal nagyobb boldogságot hoz, amit elképzelni, amire vágyakozni sem tudtunk.

Templomlépcső, 2023. június